

Joštanova predilnica

Naša hiša nosi letnico 1867 in po pripovedovanju je bil v njej mlin, kar nekako dokazuje eno ohranjeno okno, ki je bolj visoko od tal. Zraven hiše je bil hlev za kravi in posebej gospodarsko poslopje. Moj praded Jože Triplat je bil poklicni suknar in je prišel iz Gorenje vasi v Poljanski dolini. Od tam je bila tudi njegova žena Marija Kržišnik. Imela sta deset otrok. Ena od njih je bila Ana, moja babica.

*Joštanova hiša na Potoški poti 7 leta 1985
(hrani Jože Kristan)*

*Joštanova predilnica leta 1985
(hrani Jože Kristan)*

Stavba je velika 18 krat 8 metrov in ves spodnji prostor, klet, je bil preurejen v »fabrko«, kakor smo ji rekli. V pritličju je bila velika »hiša« s kmečko pečjo, črna kuhinja, »štibelc« (veža) in na desni skedenj. V veži so bile lesene zavite stopnice. Na vrhu levo je bila velika soba, desno pa prostor za vreče z volno in rezervne dele za stroje. Ko je praded začel z delom, je s pomočjo g. Brejca, sorodnika, ki je bil trgovec, dobil nekaj strojev iz Prage. To so bili tkalni stroj in stroji za predelavo volne. V začetku so iz pripravljene volne tkali in izdelovali »skno« (sukno). Ne vem točno, kako je potekal postopek, a pred

petdesetimi leti je bilo še vidno obzidje, kjer je bila valjavnica. Blago so uporabljali za pelerine, »koce« (deke) in tudi za bolj grobe hlače in jope za gozdarje in lovce. Taka oblačila so ostala suha, tudi če jih je ujel dež. Stroje je poganjala voda, ki je bila zajeta tam, kjer je danes mostiček. Če dobro pogledamo, še vidimo sledi. Tekla

je po betonskem koritu vzporedno s cesto do prve »zaturnice«. Ta je bila potrebna, ker je potok Bela hudournik in so tako ob nalivih uravnavali dotok vode. Najprej je voda tekla po površju kot potoček in se na desni strani izlivala v bajer, velik približno 12 krat 6 metrov. Ob njem so pri cesti rasli hrasti, »lmovc« (brest), divje češnje, lipe in oreh, na drugi strani pa zelo izbrane vrste hrušk in sliv, ob hiši pa so rasle češnje. Pred hišo je bil velik travnik in njiva, ki sta segala vse do Mežnarije. Iz bajerja je voda ob drugi zapornici tekla v rake (se še vidijo) in padala na lopate velikega lesenega mlinskega kolesa, ki je poganjalo transmisijo. Iz transmisije pa so bili preko jermenov gnani stroji v delavnici. Kako se je kakšnemu reklo, ne vem natančno. Spomnim se, da je čisto zadaj stal stroj za mikanje, ki je iz volne naredil puh, le-ta pa je šel v stroj za izdelavo plast. Iz teh so vlekli na tri metre dolgemu stroju niti in jih navijali na »špule«. To je bila volna v eni niti, nato jo je bilo treba še »pocvernati« v dve ali tri niti. To

*Stroj za mikanje volne
(hrani Anči Ručigaj)*

je Cilka delala v skednju na velikem kolovratu in na vrhu stroja so se navijale štrene. Tukaj je volno tudi sprejemala in oddajala ljudem. Prest so jo nosili iz Poljanske in Selške doline, Bohinja in cele Primorske. Po smrti pradedca je predilnico prevzela hči Cilka, pomagal pa je brat Tona (Anton). Posvetila sta se samo preji volne. Tona je bil zelo dober harmonikar in tudi kakšno pesem je napisal. S prijatelji so igrali na veselicah in ohcetih. Drugi brat Jože, ki je bil prej doma, je v Mostah postavil svojo predilnico in tkalnico. Ta se je ohranila do danes in je muzejska znamenitost. Z našo volno so bili ljudje zelo zadovoljni, saj so samo pri nas dobili nazaj prav tisto volno, ki so jo prinesli. Cilka je za vsakega na pamet vedela, katero volno in koliko jo je prinesel. Imela je izreden spomin, saj je še v visoki starosti vedela datume rojstev in smrti vseh sorodnikov. Bila je poštena in usmiljena do vsakega berača, cigana in vseh, ki so si kruh služili s prodajo ali delom daleč od doma. Ko je brat Tona umrl in je ona zbolela, je poskusila s sorodniki obrt nadaljevati, a ni šlo. Obrt je zaprla in stroje je vzel g. Brejc, nekaj pa še nekdo drug, a ne vem kdo. Zakaj se reče po domače Pri Joštanu, ne vem. Po razlagi, da so včasih imena popačili, domnevamo, da je iz Joža nastalo Jošt – Joštan. Tudi v Mostah se pravi »Pr' Joštan«.